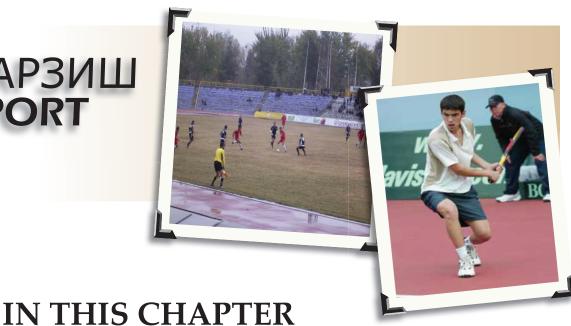
Боби якум CHAPTER ONE

ВАРЗИШ **SPORT**

- - Шумо чй кор карда истодаед? What Are You Doing?
  - Асбоби варзиш Sports Equipment
  - Луғатнома Vocabulary

А. ШУМО ЧЙ КОР КАРДА ИСТОДАЕД?

A. WHAT ARE YOU DOING?

Машқи 1: *A*. Listen and practice.

футбол

баскетбол

вазнбардорй

шиноварй

шохмот

таеквон-до

гуштингири

дастхобонй

муштзанй

чахидан

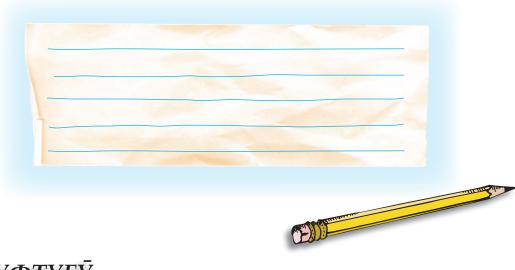
давидан

теннис

B. Now tell your classmates which sports are your favorites. Change roles.

Машқи 2: Write the names of the five most popular sports in your country. Then take turns talking about them with your partner.

2. ГУФТУГЎ

Машқи 3: Бозиро к бурда истодааст?

A. Listen, fill in the blanks, and practice.

Сўхроб: Салим:	Ало? Салом, Салим. Ту дар кучойй? Ман	
Суҳроб:	Дар кадом?	
Салим:	Дар	
Суҳроб:	Дар он чо чй кор?	7
Салим:	Футбол	Ì
Сӯҳроб:	Кихо бозй карда истодаанд?	
Салим:	Вахш ва Помир.	
Суҳроб:	Кӣ?	
Салим:	Вахш.	
Суҳроб:	Хисоб чанд аст?	
Салим:	2 -ю 1. Ист. Ана, ин Далер ба дарвозаи Помир	
	наздик шуда истодааст. Ў	
	Голллл.	

B. Listen to the rest of the conversation. What is Suhrob doing? Where is he?

3.1. THE PRESENT CONTINUOUS TENSE

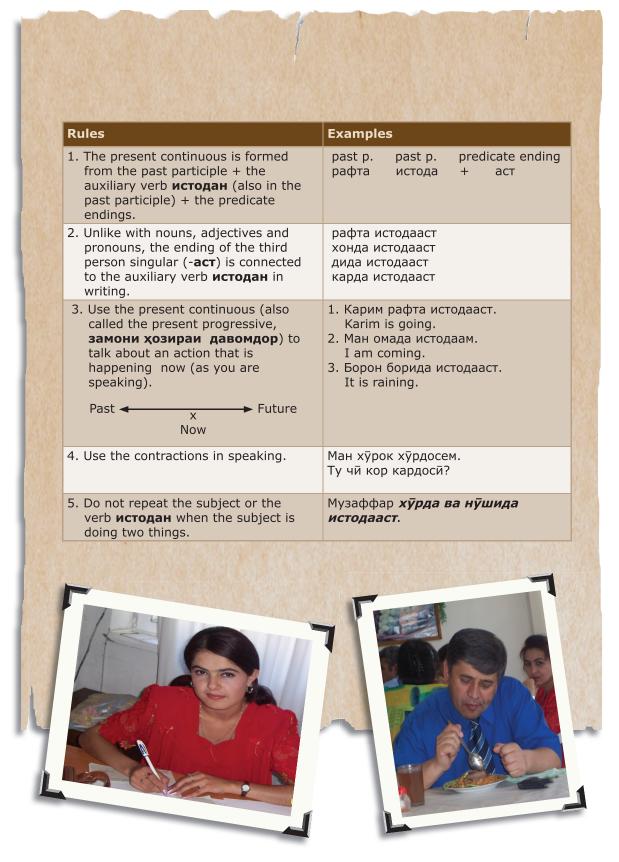
Affirmative statements

Чонишин	феъли асосӣ	феъли ёридиханда	бандаки хабарй	гуфтугӯйй
Ман	хонда	истода	-ам	хондосем/хондестум
Ту	хонда	истода	-й	хондосй/хондестй
Вай	хонда	истода	-аст	хондос/хондестай
Мо	хонда	истода	-ем	хондосем/хондестем
Шумо	хонда	истода	-ед	хондосед/хондестен
Онҳо	хонда	истода	-анд	хондосен/хондестан

Negative statements

Чонишин	пешоянд	феъли асосй	феъли ёридиханда	бандаки хабарй	ихтисора
Ман	на-	хонда	истода	-ам	нахондосем/ нахондестум
Ту	на-	хонда	истода	-й	нахондосй/ нахондестй
Вай	на-	хонда	истода	-аст	нахондос/ нахондестай
Мо	на-	хонда	истода	-ем	нахондосем/ нахондестем
Шумо	на-	хонда	истода	-ед	нахондосед/ нахондестен
Онҳо	на-	хонда	истода	-анд	нахондосен/ нахондестан

6 CHAPTER 1

Машқи 4: Conjugate the following verbs in the present continuous tense.

1. даровардан	
2. андохтан	
3. рехтан	
4. афзудан	
5. хондан	
6. давидан	
7. бозй кардан	
8. тавонистан	
9. омўхтан	

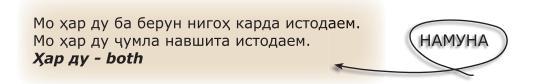
Машқи 5: Ман чй кор карда истодаам?

A. Read and check ($\checkmark$) what is true about you.

B. Find a partner and read each other the sentences above. What are both you and your partner doing now? Tell the class.

Машки 6: *Kop бо шарик*. Read and ask each other the following questions and answer them using present continuous verbs. Change roles.

1. (ман, дарс хондан)	Ту чй кор карда истодай?			
Ман дарси забони точикиамро хонда истодаам.				
2. (онхо, баромадан) Онхо чй кор карда истодаанд?				
3. (Нилуфар, давидан)	Нилуфар чй кор карда истодааст?			
4. (Дилшод ва Ахмад , дарс хондан)	Дилшод ва Аҳмад чӣ кор карда истодаанд?			
5. (шумо, дарс хондан)	Шумо чӣ кор карда истодаед?			
6. (вай, паридан)	Вай чӣ кор карда истодааст?			
7. (мо, нигох кардан)	Мо чӣ кор карда истодаем?			

8. (шиноварон, шино кардан)	Шиноварон чй кор карда истодаанд?
9. (ў, шохмотбозй кардан)	У чй кор карда истодааст?
10. (донишчуён, хоб кардан)	Донишҷӯён чӣ кор карда истодаанд?
	_

Машқи 7:

Кор бо шарик. Make three true and three false statements about the current weather and read them to your partner, who should answer *Дуруст* or *Нодуруст*.

А: Ҳозир ҳаво хунук аст.

В: Дуруст, ҳаво хунук аст ва барф борида истодааст.

А: Хозир шамоли сахт вазида истодааст.

В: Нодуруст. Шамол нест.

5. ГЎШ КУНЕД

Машқи 8: Listen to the phone conversations, fill in the blanks, and practice them with your partner.

1. A: Салом, Дилбар. Ту чй кор карда истодай? В: Салом, Нодир. Ман ба хона Ту чй? A: Ман бо дустонам В: Чй бозй карда истодаед? A: Мо	
2. А: Ало. Салом, Зарина. Ту чй кор карда истодай? В: Ман бо модарам дар бозор Ту чй? А: Ман чахоннамо В: Ту чй тамошо карда истодай? A:	7
В: Он ачойиб аст? А: Ха, хеле. В: Хозир чй? А: Хозир варзишгарон кувва	

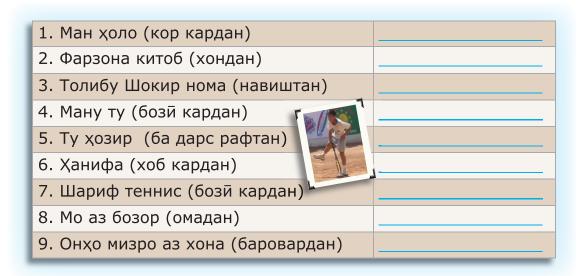
Машки 9: *— Навиди обу ҳаво.* Listen to the weather and traffic report and do the exercise.

Check (✓) дуруст ё нодуруст.

Машқи 10: Put the following verbs in the present continuous tense.

Машқи 11: Complete the sentences with these verbs in the present continuous tense.

иваз кардан кор кардан кофтан хондан шудан навиштан омадан рафтан бозй тамошо кардан

1. Ман холо дар хонаам. Ман
2. Духтарам нома
3. Хамсарат
4. Бобоям аз бозор
5. Мо ба хонаамон
6. Падарам пулашро
7. Писарам
8. Хаво хунук
9. Шумо чй
10. Онхо калидхояшонро

Машқи 12: Кор бо шарик. Фарқ дар чист?

Student A: Look at picture A. Write sentences about your picture using the given verbs. Then talk with your partner about the differences between your pictures; you should find at least five of them.

Picture A.

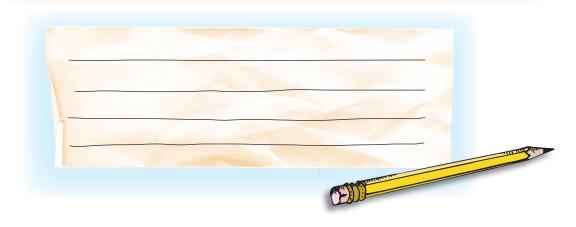

А: Дар расми ман ...... истодааст.

А: Дар расми ту ..... истодааст?

НАМУНА

хондан – to read хандидан – to smile айнак – glasses нигох кардан – to look дар тарафи рост – on the right side гулоби – pink

Student B: Look at picture B. Write sentences about your picture using the given verbs. Then talk with your partner about the differences between your pictures; you should find at least five of them.

Picture B.

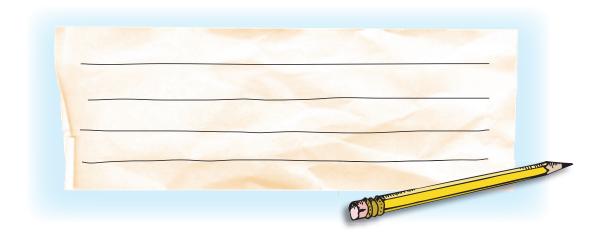

А: Дар расми ман ..... истодааст. А: Дар расми ту ..... истодааст?

НАМУНА

хондан - to read хандидан – to smile айнак – glasses

нигох кардан - to look дар тарафи рост – on the right side гулоби - pink

Машқи 13: A. Watch the video and answer the questions.

1. Саодат ба кучо рафта истодааст?	
2. Махина ба кучо рафта истодааст?	
3. Варзиши дустдоштаи Саодат чист?	
4. Варзиши дўстдоштаи Махина чист?	
5. Махина чанд бор дар мусобиқахо иштирок кард?	
6. Саодат чанд бор дар мусобиқаҳо иштирок кард?	

14 CHAPTER 1

B. Watch the video again and fill in the blanks

махина:	Салом Саодат		
САОДАТ:	Салом Махина.		
махина:	Ба кучо?		
САОДАТ:	Ман ба рафта истодаам. Ту чӣ?		
махина:	Ман низ ба рафта истодаам. Ту бо кадом и варзиш машғул мешавй?		
САОДАТ:	Ман бо машғул ҳастам. Ту чӣ?		
махина:	Ба ман бештар маъқул аст.		
САОДАТ:	Оё гуруҳи шумо дар ягон иштирок кардааст?		
махина:	Бале,гурўхи мо яке аз гурўххои бехтарин аст ва мо чанд бор сазовори чои шуда будем. Шумо чӣ?		
САОДАТ:	Ман бо ҳамроҳи дастаамон ҳафтаи оянда ба меравем ва кушиш мекунем,		
	ки чои ро ишғол намоем.		
махина:	Муваффақият ба шумо.		
САОДАТ:	Рахмат ба ту.		

C. *Kop бо шарик*. Work with a partner. One of you should act out going somewhere or doing something while the other should describe what is being done. Answer each other's questions in full, then tell the class what each of you did.

Б. АСБОБИ ВАРЗИШ В. SPORTS EQUIPMENT

1. СЕХРИ СУХАН!

Машқи 1: Listen and practice.

Машқи 2: Choose the appropriate word from the list above for each sentence:

1. Барои футболбозй кардан	лозим аст.
2. Барои шохмотбозй кардан 24	лозим аст.
3. Дар шиноварй	мепўшанд.
4. Дар бозии баскетбол тубро ба	андохтан лозим аст.
5. Барои муштзанй ба дастхо	пушидан лозим аст.
6. Барои теннисбозй кардан	лозим аст.

7. Варзишгарон ба	баромаданд.	
8. Дар	мусобиқа ташкил шуд.	
9. Мо дар	шино карда истодаем.	
10. Онхо барои тамошо кардани	и бозии футбол ба	рафтанд.

2. ГУФТУГ $\bar{y}$

Машқи 3: Listen and practice.

Фарангис: Парвиз, ту чй кор карда истодай?

Парвиз: Ман бозии гуштинро тамошо карда истодаам.

Фарангис: Ту барои тамошо кардани гуштин ба

варзишгох рафтй?

Парвиз: Не, дар хона. Ман аз чахоннамо тамошо

карда истодаам.

Фарангис: Хуш, кй бурда истодааст?

Парвиз: Холо хисоб баробар аст. Канй, то охир бинам, чй мешавад.

Искандар: Модарчон, ба ман камтар пул дихед.

Модар: Барои чй?

Искандар: Ман дастпушак ва туб мехарам.

Модар: Онхо ба ту барои чй лозиманд?

Искандар: Дастпушак барои машқ кардани муштзанй

ва туб барои бозй кардани баскетбол.

Модар: Чанд пул дихам?

Искандар: 25-30 сомонй дихед, кифоя аст.

Модар: Хуб, писарам.

Машқи 4: Кор бо шарикон.

Student A: Ask your classmate about his/her favorite sports and check the appropriate boxes in the chart given below. Then compare your interests.

Шумо кадом намуди варзишро дуст медоред?

ном	футболбозй	лижасаворй	теннис	шоҳмот	баскетбол

Student B: Ask your classmate about his/her favorite sports and check the appropriate boxes in the chart given below. Then compare your interests.

Шумо кадом намуди варзишро дуст медоред?

۱	ном	футболбозӣ	лижасаворӣ	теннис	шоҳмот	баскетбол
Ш						
П						
П						

3. ДАСТУР

USES OF THE INFINITIVE

The infinitive is used to name an action. The Tajiki infinitive кардан corresponds to both the infinitive (to do) and the gerund (doing, when used as a noun) in English, depending on how it is used in the sentence. It is used in such sentences as Ман давиданатро дидам 'I saw you running' and Пухтан осон аст 'Cooking is easy.'

Машки 5: *Шумо дар кучо бозй мекунед?* Read the sentences below and fill in the chart with the appropriate English words.

Дируз дар майдони варзишгохи шахр бозии футбол баргузор шуд. Қасри теннис дар хиёбони Исмоили Сомонӣ чойгир аст.

Масрур дар ҳавз шиноварирро машқ кард.

Барои бузкашй сахрои васеъ лозим аст.

Фарахноз мухрахои шохмотро дар руи тахтаи шохмот гузошт.

Харифон барои дастхобонй дастхоро ба руи миз гузоштанд.

Муштзанхоро ба сахнаи варзиш даъват карданд.

Мусобика барои "Чоми президент" давом карда истодааст.

майдо	н қас	р ҳавз	сахро	тахта	МИЗ	саҳнаи варзиш	мусобиқа
	_	_	_				

Машки 6: Read the text. Give short answers to the questions below.

Рузи шанбе дар варзишгохи Душанбе мусобикаи футбол сар шуд. Дар мусобика дастахои Помири Душанбе ва Спитамени Кулоб бозй карданд. Варзишгари дастаи Помир дар дакикаи 43-юм бозй тубро ба дарвозаи дастаи Спитамен даровард. Дар дакикаи 53-юми бозй футболбози дигари дастаи Помир Далер Чалилзода аз масофаи 14 метр тубро ба дарвозаи дастаи Спитамен даровард. Футболбозони Спитамен дар дакикахои охири бозй ба дарвозаи Помир як туб заданд. Хамин тавр, Помир бозиро бо хисоби 2-1 бурд.

1. Бозй дар кучо сар шуд?	
2. Дастаи Спитамен аз кадом шахр аст?	
3. Футболбозони дастаи Помир тўби якумро дар кадом дақиқаи бозй заданд?	
4. Кӣ тӯби дуюмро ба дарвозаи Спитамен зад?	

Машқи 7: 🥥

Listen to the CD and check the kinds of sports that Nargis, Gulnora, Ilhom and Manuchehr like.

	Намуди варзиш	Ҳа	Не
Наргис	лижасаворй	$\checkmark$	
Илҳом	муштзанӣ		
Манучехр	шоҳмотбозӣ		
Гулнора	теннис		
Шавкат	чахидан		

Машқи 8: 🥏

Listen to the CD and match the words in column B with the sentences in column A.

A	В
1. Бародарам бозй карда истодааст.	лижасаворй
2. Ману модарам ҳафтаи гузашта ду бор бозӣ кардем.	варзишгар
3. Варзишгарон ба баромаданд.	шиноварй
4. Манижа кард.	давидан
5. Падари Дилшод бегоҳӣ бо ҳамсояаш кард.	шоҳмот
6. Имсол мусобиқаи бисёр шавқовар буд.	саҳна
7. Фаридун барои машқ кардани ба кули Варзоб рафта истодааст.	футбол
8. Ду точик барои иштирок дар бозихои олимпй омода шуданд.	майдон
9. Ду гўштингир ба баромаданд.	баскетболбозй

НАМУНА

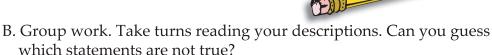

Машқи 9: Варзиши дўстдоштаи ман.

A. Write about your favorite sport. Include one false statement.

Ба ман футбол хеле маъқул аст. Ман дируз дар варзишгох бо дустонам футбол бозй кардам. Дастаи мо холо ба мусобиқа тайёрй дида истодааст. Ба ман шоҳмотбозй ҳам маъқул аст. Ман як ҳафта пеш дар мусобиқаи шатранчбозон иштирок кардам.

Ба ту шоҳмотбозй маъқул нест-а?

Машқи 10: Look at the chart and divide the sports according to their seasons.

Машқи 11: A. Watch the video and answer the questions.

1. Ба Маҳина кадом намуди варзиш маъқул аст?	
2. Ӯ чанд сол боз бо ин намуди варзиш машғул аст?	
3. Ӯ чанд бор ба Маскав рафтааст?	
4. Ӯ барои чӣ ба Маскав рафтааст?	
5. Дар мусобиқахо ў кадом чойхоро гирифтааст?	

B. *Κορ δο шарик*. Now tell a classmate about your favorite kinds of sports. Change roles and report your findings to the class.

ало	adj. black and white
андохтан (андоз)	v. to throw; (basketball) to shoot
афзудан (афзо)	v. to increase, expand
баргузор шудан	v. to take place
баромадан (баро)	v. to leave, come out, go out
бас	adv. enough
баскетбол	n. basketball
баҳс кардан	v. to discuss, to argue
бозингар	n. player
бозихои гурухи	n. team games
бозихои олимпй	n. Olympic games
бозихои якка	n. solo games
бозй кардан	v. to play
боридан (бор)	v. to rain, fall as precipitation
бофтан (боф)	v. to knit
бузкашй	n. "goat-roping," a game in which several horsemen compete to capture the body of a dead goat
бурдан (бар)	v. to carry; to win
вазидан (ваз)	v. to blow (of wind)
вазн бардоштан	v. to lift weights
вазнбардори	n. weightlifting
вайрон	adj. broken
варзишгар	n. sportsman
варзишгох	n. stadium, gymnasium, playing field
Ватан	n. motherland
гарм	adj. hot
гиря кардан	v. to cry, weep
гол	n. goal (point scored in soccer)
гуфтан (гӯ, гӯй)	v. to tell
гуштин	adj. wrestling
гуштингири	n. wrestling
давидан (дав)	v. to run

давом кардан	v. to continue, last, go on
давомдор	adj. continuous
давр	n. lap, round
дар бораи	prep. about (= оид ба)
дарача	n. degree
дарвоза	n. gate; goal (on soccer field)
дарёфт	n. discovery, result, gain
даровардан (даровар/дарор)	v. to take out, bring out, earn; (soccer) to score, make a goal
дарс хондан	v. to be in class, have a lesson
даста	n. team
дастпушак	n. gloves
дастхобони	n. arm wrestling
даъват кардан	v. to invite (ба to)
дузд	n. thief
дуздидан (дузд)	v. to steal
замон	n. era, times; (grammar) tense
зарба	n. pass (of ball)
зимистона	adj. of winter, wintry
3ИН	n. saddle
зодрӯз	n. birthday
имсол	n., adv. this year
иштирок кардан	v. to participate (дар in)
камон	n. bow (for arrow)
кифоя	n. sufficiency, enough
кулоҳ	n. hat
кӯл	n. lake
кӯча	n. street
қаср	n. palace
қувва	n. strength
қувва озмудан	v. to compete (in a game), to play (against each other)
қувваозмой кардан	v. to compete
либоси варзиши	n. sportsuit
лижасаворй	n. skiing
ЛОЗИМ	adj. needed
майдон	n. sports ground

_	
марказй	adj. central
марҳила	n. stage (of process)
машқ кардан	v. to train
МОШИН	n. car
мусобиқа	n. contest; (sports) match, race, game
мусобиқа кардан	v. to compete
муштзанй	n. boxing
мӯҳра	n. piece
нарх	n. price
низомнома	n. rules, regulations
нишастан (шин)	v. to sit down
нўшидан (нўш)	v. to drink
овардан (овар, ор, биёр)	v. to bring
оғоз шудан	v. to begin (intr.), get started
озмудан (озмо)	v. to test, make a trial
омода	adj. ready, prepared
омода шудан	v. to get ready
омӯхтан	v. to study
ором	adj. calm, quiet
ОСОН	adj. easy
паридан (пар)	v. to fly
пешсаф	adj. front-line
пойафзоли варзишй	n. sportshoes
пул	n. bridge (for crossing)
пухтан (паз)	v. to cook
пўшидан (пўш)	v. to cover; to put on, wear
ракети теннис	n. tennis racket
рақс кардан	v. to dance
рақси рӯйи ях	n. ice skating
рехтан (рез)	v. to pour
ροχ	n. road
сабади тӯб	n. basket (for basketball)
савор шудан	v. to ride
сахт	adj. strong
саҳна	n. stage (in theater)

сахро	n. steppe, plains
Субҳ ба хайр.	phr. Good morning.
табассум кардан	v. to smile
тавонистан (тавон)	v. to be able
таеквон-до	n. taekwando
тайёрй дидан	v . to prepare oneself, get ready ($\mathbf{6a}$ for)
тафтиш кардан	v. to check
тахта	n. board
ташкил	n. founding, organizing
теннис	n. tennis
тобистона	adj. of summer
тӯб	n. ball
тӯр	n. net
фикр кардан	v. to think (дар бораи about)
футбол	n. soccer
хандидан (ханд)	v. to laugh
харид кардан	v. to go shopping (esp. for groceries)
хиёбон	n. avenue
хоб кардан	v. to sleep
хоккей	n. hockey
хондан (хон)	v. to read
хуррок кашидан (каш)	v. to snore
ҳав з	n. pool, pond
ҳар ду	adv. both
ҳаракат кардан	v. to move
ҳариф	n. rival
ҳафтанома	n. weekly newspaper
ҳисоб	n. count, tally, score
ҳозира	adj. contemporary, present
ҳуқуқ	n. rights
хучум	n. attack
чавгон	n. stick, bat
чатр	n. umbrella
чанг кардан	n. to fight
частан (чах)	v. to jump (= чахидан)

чахидан (чах)	v. to jump (= частан)
ч иддӣ	adj. serious
ч оиза	n. prize, award
чойгир	n. lodge, housing
чойгир аст	v. to be located (дар at)
шавқовар	adj. interesting, fascinating
шатранчбоз	n. chess player
шино кардан	<i>n.</i> to swim
шиноварй	n. swimming
ширкат кардан	v. to participate (ба in)
шоҳмот	n. chess
шоҳмотбозӣ кардан	v. to play chess
Эҳтиёт шавед!	phr. Be careful!